

PM

DATUM: 2009-04-02
AVDELNING: Avdelningen för finansiell stabilitet

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2009-370-AFS

■ Utökning av Riksbankens motpartsrets

Bakgrund

Riksbanken har sedan hösten 2008 inrättat vissa tillfälliga kreditfaciliteter. Vissa av dessa faciliteter är förbehållna Riksbankens penningpolitiska motparter. En penningpolitisk motpart ska vara ett kreditinstitut med säte eller filial i Sverige som är deltagare i RIX, Riksbankens system för överföring av kontoförda pengar.

RIX har 20 deltagare varav 16 är kreditinstitut med säte eller filial i Sverige. Kombinationen av att det är ett begränsat antal deltagare i RIX och att det är ett krav att vara en sådan deltagare för att bli penningpolitisk motpart, innebär att det är få institut som kan delta i Riksbankens faciliteter. Detta förhållande skiljer sig från många andra länder där det saknas krav på ett deltagande i centralbankens betalningssystem för att vara penningpolitisk motpart till centralbanken. Normalt torde det dock krävas att en penningpolitisk motpart är ett kreditinstitut.

Kreditfaciliteterna infördes dels för att underlätta marknadernas funktionssätt, dels för att undvika att bankernas finansieringsproblem får negativa följder för kreditförsörjningen till företag och hushåll. Med tanke på den begränsade motpartsretsen för Riksbankens olika program för krediter i svenska kronor, finns det skäl att pröva om en utökning av motpartsretsen skulle vara i linje med syftet med införande av krediter i svenska kronor med längre löptid.

Överväganden

De kreditinstitut som inte är penningpolitiska motparter till Riksbanken är hänvisade till att, förutom finansiering i form av inlåning, finansiera sig på marknaden utanför banksystemet eller finansiera sig hos Riksbankens penningpolitiska motparter. Då marknadernas funktionssätt fortfarande är bristfälligt och finansiering på längre löptider internationellt och i Sverige fortfarande fungerar bristfälligt finns en risk att dessa finansieringskällor inte finns tillgängliga i samma utsträckning och på samma sätt som tidigare. Detta skulle kunna innebära att dessa kreditinstitut inte på samma sätt som tidigare kan medverka i kreditförsörjningen till företag och hushåll. En sådan utveckling är inte önskvärd, varför skäl finns för att Riksbanken tillfälligt ska fylla en funktion som en ytterligare möjlig finansieringskälla för dessa institut i syfte att underlätta marknadernas funktionssätt.

De berörda instituten skulle i och för sig kunna ansöka om att bli RIX-deltagare, och på så sätt bli berättigade att delta i Riksbankens faciliteter som vänder sig till de penningpolitiska motparterna. En utökning av deltagarkretsen i RIX med institut som inte har ett naturligt behov av deltagande i RIX, skulle dock kunna innebära utökade operativa risker i RIX. Det är därför lämpligare att berörda institut snarare blir begränsade motparter än deltagare i RIX.

Motpartsrets

Om man överväger en utökning av motpartsretsen, kan det vara rimligt att utgå från de institut som uppfyller samma institutionella krav som de penningpolitiska motparterna, dvs. kreditinstitut (som detta definieras i Villkor för RIX och penningpolitiska instrument) som valt att inte vara deltagare i RIX. För att underlätta prövningsprocessen av denna utökade motpartsrets, bör endast institut med säte i Sverige komma ifråga. Krav i övrigt för att bli begränsad motpart bör motsvara kraven för att bli RIX-deltagare, dock med undantag för de krav som i första hand är av teknisk natur och som är hänförliga till deltagandet i själva RIX.

Den föreslagna utökningen av motpartsretsen täcker merparten av de svenska kreditinstituten. I vilken utsträckning dessa institut kan utnyttja Riksbankens kreditfaciliteter beror bl.a. på institutets tillgång på säkerheter som accepteras av Riksbanken, vilken kan vara begränsad. Det bör därför noteras att effekten på kreditutbudet i ekonomin av utökningen är osäker. Även om denna utökning av motpartsretsen endast riskerar få begränsad effekt på kreditgivningen idag, bör förslaget kunna bidra till att något stärka den finansiella stabiliteten genom att möjliggöra för fler institut att få tillgång till krediter från Riksbanken samt underlätta marknadernas funktionssätt.

Avgifter

RIX-deltagarna, som för närvarande har privilegiet att vara motparter till Riksbanken, betalar betydande avgifter för deltagandet i RIX. Dessa avgifter består (i) inträdesavgift, (ii) månadsavgift, (iii) månatlig avgift för säkerhetshantering, (iv) tilläggsavgift samt (v) transaktionsavgift. Då den utökade motpartsretsen får del av vissa av de förmåner som annars följer med deltagandet i RIX, bör även den utökade motpartsretsen betala avgifter. Dessa avgifter bör omfatta de tre första avgiftsslagen.

Då den utökade motpartsretsen är motparter i mer begränsad omfattning än RIX-deltagarna, bör inträdesavgiften och månadsavgiften endast vara en del av den avgift som betalas av en RIX-deltagare, lämpligen cirka halva den avgift som erläggs av RIX-deltagarna. Säkerhetshandlingen kan anses vara likvärdig den som gäller för RIX-deltagarna, varför den utökade motpartsretsen bör betala hela den månatliga avgiften för säkerhetshantering. Den föreslagna avgiften kommer att innebära en viss mindre kostnad utöver den ränta som fastställs genom auktionsförfarande. Detta kan jämföras med att de berörda motparterna normalt torde ha en ränta för sin upplåning som ligger över den som gäller på interbankmarknaden.

Utnyttjande av Riksbankens faciliteter

De begränsade motparterna ska kunna utnyttja de av Riksbankens faciliteter som Riksbanken från tid till annan öppnar för denna motpartsrets. Utnyttjandet bör då ske på samma villkor som för övriga behöriga motparter. Detta bör t.ex. gälla för Riksbankens program för krediter i svenska kronor och möjligen även Riksbankens

program för svenska kronor med säkerhet av företagscertifikat. För att möjliggöra för fler institut i den utökade motpartskretsen att delta, finns det skäl att överväga att minska minimibeloppet för anbud i dessa faciliteter för samtliga motparter .

De närmare villkoren för att bli begränsad motpart bör fastställas av chefen för avdelningen för penningpolitik efter samråd med chefen för avdelningen för kapitalförvaltning och chefen för avdelningen för finansiell stabilitet. Till chefen för avdelningen för penningpolitik har redan delegerats rätten att besluta om de närmare villkoren för Riksbankens olika tillfälliga kreditfaciliteter. Denna delegering bör även omfatta beslut om motpartskretsen för kreditfaciliteten.

I detta ärende har samråd skett med avdelningen för penningpolitik, avdelningen för kapitalförvaltning och avdelningen för finansiell stabilitet.

Förslag till beslut

Direktionen föreslås besluta

att kreditinstitut (enligt definitionen i Villkor för RIX och penningpolitiska instrument) som har säte i Sverige ska få möjlighet att delta i vissa av Riksbankens faciliteter, och

att delegera till chefen för avdelningen för penningpolitik att efter samråd med chefen för avdelningen för kapitalförvaltning och chefen för avdelningen för finansiell stabilitet besluta om de närmare villkoren för att bli begränsad motpart samt vilka faciliteter dessa motparter kan utnyttja.